

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donasnjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 više poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Priobćena pisma i zaljave tiskaju se po 20 para po peti redku. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Glavna godišnja skupština stranke prava.

U smislu pravilnika stranke i u sporazumu sa upravom, sazivljen glavnu godišnju skupštinu stranke prava sa sljedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj o političkom položaju i o radu stranke;
 2. unutarnja pitanja stranke: konstituisanje vieća; razprava o pravilniku i resolucije o istomu;
 3. eventualija.
- Skupština će se držati dne 11. rujna u Šibeniku u 9 sati prije podne.
- U Zadru, 11. kolovoza 1910.

Predsjednik stranke prava:
Don Ivo Prodan.

Pred skupštinu stranke prava.

Još nas samo kratko vrijeme dieli od onog dana, kada će se sljedbenici dr. Ante Starčevića, pristasa stranke prava u Dalmaciji, naći na okupu u našem, u Krešimirovom gradu, da zbor zboruju vrhu važnih pitanja, koja se danas u političkom životu Hrvata pretresaju. Još malo, te će se birana kita pravaša iz ciele pokrajine sastati na bratski odgovor i viećanje.

Prilike u domovini i politički položaj, s kojim se pravaška skupština ove godine susreće, podavaju joj osobitu iztaknutu važnost. Možda od prvih godina epičkih pravaških borba nije prava i nepatvorena hrvatska stvar prebrđivala zasjednijih i mračnijih klanaca, no što su oni, kojima se u ovim danima mora probijati. Nikad još bezglavije politike, nikad neodredjenijeg pravca, nikad gore dizorijentacije. Oni, koji si prisvojise monopol vođenja pokrajinske politike, zabasase, hotice i sviestno, tako daleko, da je već skrajno vrijeme, da im se put zakrči i zaprieči, da narodnu politiku i narodnu stvar preko ruba do u bezdane dubine ponora sunovrate. Tu težku, i sa puno odgovornosti skopčanu ulogu preuzela je na sebe stranka prava, koja ju je dosad — to možemo sa opravdanim zadovoljstvom i ponosom utvrditi — vršila bez zamjerke, te po duhu, koji pravaštvo provejava od prvih njegovih početaka. Kao prvi uvjet ostvarenju njezinog zadatka bilo je unutarnje uređenje stranke, prikupljanje razpršenih sila i probuđenje svijesti pravaške onđe, gdje je ona tinjala, zapretana i silom gušena. Jakost stranke kao preduvjet njezinom napredovanju, bila je postignuta, uzprkos svim makinacijama i intrigama, koje su bili spleli neprijatelji njezini. Sama činjenica, da su se oni našli prisiljeni, da se — koliko ih je god šarenih, raznobojnih, vrtikapičastih i djelomice lično suprotnih — sjedine i stoje u „spjeljstkom spo-

razumu“, najbolje osvjetljuje silan strah i prepast, koja ih je zaokupila pred očitim jačanjem i napredovanjem pravaštva. Da svoja kola zastave na nizbrdici podpune propasti, kojom su se zakotrljala, nije im dosta bila podpora, javna i tajna zadarske vlade, njesu im hasniti mogla sva sredstva, dozvoljena i nedozvoljena, koja im na raspoloženje stavlja položaj i zemaljski odbor; nego im je još bezuvjetno trebalo, da svaki od svoga, bivstva nešto zataji, da se stoje u jedno, e da im tako lašnje i snosljivije bude odbijanje pravaških navala. No, na njihovu žalost, sve im to bi uzaludno. Sudbina je svim onim sumnjivim družbama započeta u njima samima i neće ih minuti, ne može ih minuti, jer su ju sami sebi skrivili svojim nepatriotskim radom.

Skupština stranke prava biti će najbolji dokaz, kako je njihova politika nasilja konačno doživila kraha.

Da nije nego ovo, već bi i preko dovoljno bilo, a da važnost skupštine odskoči. No i osim toga, ine prilike u široj nam domovini čine od ovogodišnje pravaške skupštine politički događaji, koji ne može ostati bez posljedica. Hrvatski narod iz Dalmacije, koji diše duhom starog pravaštva, predstavljajući pučanstvo iz svih krajeva, posvjedočiti će još jednom svoje pristajanje uz ona načela, koja se izravno i nemilo kose sa praksom, koju su politički meseštari i špekulanti uveli te će i opet jako i muževno iztaknuti hrvatske pravdene zahtjeve, koji od tako dugo vremena čekaju na svoje izpunjenje.

Uvaživši sve to, kao i događaje, kojima se ide u susret, opravdana je nada, da će odziv na skupštinu sa svih strana biti obilan. Dužnost Hrvata i pravaša veže pristasa stranke prava, da na skupštinu pohle kao predstavnici pojedinih krajeva i mjesta u pokrajini. Stranka, koja je morala podneti progone sa strane svojih neprijatelja, združenih s vladom, a uzprkos tomu svemu neprestano jačala i množila se, svojoj glavnoj godišnjoj skupštini podaje osobitu važnost, jer je ona glavni forum njezin. Kada su svi krajevi zastupani, bolje se uoči položaj i bolje se mogu uvažiti prilike i potrebe u pojedinim mjestima. Sam dnevni red skupštine sadržaje takove tačke, koje moraju zanimati svakog pravaša.

Dne 11. rujna, dakle, Krešimirov grad primiti će u svoju sredinu bratski i oduševljeno braću iz ostale pokrajine. U srčiki, u središtu dalmatinskog pravaštva obdržavati će se za prvi put stranačka skupština. Onim danom bratstvo i ljubav, odlučnost i oduševljenje okruniti će teške trude stradanja i ohrabriti će sve na daljnju i uztrajnu borbu do konačne pobjede.

ŠIBENIK, 1. rujna.

O izstupu D. F. Ivaniševića. Izstup zastupnika D. F. Ivaniševića iz Utvare dao je njezinom novinstvu povoda, da se s istim obšir-

nije pozabavi. Uivaraške novine traže od D. F. Ivaniševića, da, jednom kad je izstupio iz stranke, položi mandat. Na to im D. F. Ivanišević sam odgovara u letku „Zašto sam izstupio iz hrvatske narodne stranke? Komu odgovaram za mandat?“ U tom letku niže zadnju povjest Utvare, dokazuje, da je ona izdala svoj program i postavila se na „kulturno“ stanište „demokrata“. To da je bio povod i razlog njegovom izstupu. Nadalje razčinja pitanje, komu on za mandat odgovara. On veli, da nije dobio mandat od Utvare, nego od „sinjskog izbornog odbora“, dok je Utvara pustila, da grupa Tripalo-Mazzi postavi njemu protukandidata. Nadalje donasa pismo, koje je poslao Dubokovici kao predsjedniku Utvare i njegov odgovor, svoje pismo „sinjskom odboru“, u kojem ga obavještava o svom izstupu i njegov odgovor, kojim mu se daje glas povjerenja i pozivlje, da i dalje zadrži mandat. Na temelju svega toga D. F. Ivanišević izjavljuje, da Utvari za svoj mandat ne ima odgovarati te da će ga, uslied povjerenja „sinjskog odbora“, i dalje zadržati.

Šibenik, 31. kolovoza 1910.

U splitskoj „Slobodi“ od 29. o. mj. htjelo bi se „iz učiteljskih krugova“ u posao gosp. dr. J. Machieda sa učiteljima uvući i moju osobu, te se tu tvrdi, da sam ja osobni neprijatelj dr. Machieda još iz djakčkih krugova, da sam mu zavidan na položaju, da je sve što se pisalo u „Hrvatskoj Rieči“ u spomenutom poslu napisano po mojoj zapovijedi itd., a to iz stranačke mržnje i za to, što se ja tobože nemogu da ponosim časću predsjednika na zemaljskom odboru.

Ja nisam vičan odgovarati na objede proti mojoj osobi, ali jer se ovdje radi ne toliko o meni nego o drugomu, dužan sam javno poručiti, da nema ni poštenja ni čovjštva svaki onaj, koji o meni tvrdi ono, što je u „Slobodi“ utvrđeno, jer s moje strane u pitanju dr. J. Machieda nije bilo niti ima stranačke mržnje, buduć to pitanje ja i ne smatram stranačkim, niti u isto ulazim. Sa Dr. J. Macchiedom ja osobnih razmirica nisam nikada imao te mu nisam ni mogao biti nikada osobni neprijatelj. Radi Zemaljskog Odbora ja nisam nikomu zavidan, a kad je bilo ponudjeno pravaškom saborskom klubu jedno mjesto na Zemaljskom Odboru, radio sam što sam mogao, da se ta ponuda ne primi.

Opetujem, tko u drugotne svrhe tvrdi o meni što je rečeno u „Slobodi“ taj sviestno laže, kleveče i za to nema ni čovjštva ni poštenja.

Dr. M. Drinković.

Dvie same riječi na odgovor „Slobodi“.

Primamo od jednog učitelja: Neka „Sloboda“ i njezin pošteti dopisnik iz učiteljskih krugova kaže i navede: **Odje i kada** je dr. Machiedo otvorenom pismom zamolio g. namjestnika, da

spjeljska publika oduševljavala i navraćala pred izlog, da se nasladi onim visokim djelima njegove mašte i divnim potezima njegove graciozne manire.

Kako je izlagao više slika, to se je izlog mienjao, da nam svaki puta daje novu prizor, da nam se svaki puta pokaže umjetnička duša u drugom svijetu, da nas svaki puta unese u drugim bojama, da nas svaki dan zanese u druge nianse.

Svjetlucanje njegove skice „Ribe“, koje su položene na prostom ribarskom tanjuru, kojeg je onaj čas postavila pred tebe skromna ribarska žena, ono mirisanje mora, onaj svjež prizor jedva ulovljene ribe, sve nam to Marinković, baš kao kakav zavodnik, predočuje.

Njegov mali portret „Moj prijatelj“ pokazuje nam sa par poteza krajona, kako može da umjetnik stvori cielu jednu dušu, kako može da oriše pametan, čvrst karakter, kako može da nam predochi onu mirnu hladnoću, onu nekakovu nehajnost. Koje utiske pobuđuje portret, tog inače nama nepoznata čovjeka! Mi se sa tim čovjekom onda upuštamo u razgovor, i podgadjamo njegove misli.

U svojem „Autoportrait-u“ ide Marinković,

da se sa jednom svojom osobitom tehnikom, širokih poteza, debelih boja, pokaže u cielej svojoj snazi, a mi vidimo, da je umjetnost u srcu našla izhoda, a da su joj boje i manira sponredno, da su joj to samo sredstva za postignućje cilja, oružje da prikaže lepu misao, liep prizor oku čovjeka, da ga onda sugestionišje, da se podloži jačoj misli, da se stopi sa umjetnikom u jedno.

Onaj mirni pogled Marikovičeva „Ja“, onaj njegov flegmatički mir u očima, okružen sa zelenilom narandžova lišča, koje je upotrebjeno kao zgodna pozadina, njegov kaput i kapa svjedoči koliko je naravnosti, koliko je prirode u ovoj slici.

„Zdravo Marijo“, slika je radjena sa onim lakim bojama, sa onim prirodnim niansama, koje nam je prvi pokazao Segantini, sa onim načinom, koji nas tjera u ekstazu, da nas u njoj podrži, sve dok u sliku gledamo, a da nas kasnije sjeti na nju još za dugo i dugo vremena.

Mirni otočanin vodi svoga konja iz polja kući, iz usta mu viri molitva, koju šapće, kada mu se večernje zvono sa malog seoskog zvonika oglašuje sa svojim melodičnim i žalostnim

iznese stvar o uvrtedi učiteljskim pitomkinjama na javnost, i kad i čim je dr. Machiedo učinio sve što može i mora da učini u takovim slučajevima pošten čovjek???

Političke vesti.

Jezik saobraćaja — ne jezik materinji.

Austrijska je vlada i opet učinila veliku koncesiju Niemcima i time razodkrila tendencije, kojima kani provesti svoj politički program. Austrijska je vlada jednostavno dekretirala, da za budućje brojanje pučanstva u Austriji bude bazom jezik saobraćaja. Vrlo je zanimivo, kako je do toga dekreta mimo austrijskog parlamenta došlo. U sjednici od 23. siečnja predložio je dr. Kramarž resoluciju, da se vlada pozove, da kod predstojećeg brojanja pučanstva uzme kao bazu jezik materinji. Rezolucija je dr. Kramarža dobila u parlamentu snagu zaključka. Medjutim austrijska je zastupnička kuća prekinula svoje zasjedanje, a po narodnosti i broju Niemci kao manjina poružiše se, da vladu upute na jedan neustavni i protuzakoniti korak. Vlada je naime na ponuku Niemaca pozvala c. k. statističku centralnu komisiju, da dade svoje mnijenje o tom zaključku. Kako ta komisija sastoji od većine Niemaca, tako je posve prirodno, da vlada na svoje organe — a to su i članovi centralne statističke komisije — upliva, te je jasno da je pravovrket te statističke komisije izišao onakav, kakvoga je vlada htjela, dotično, kakvog je njemačka manjina zahtijevala. C. k. centralno-statistička komisija vršila je dakle kontrolu nad zaključkom austrijskog parlamenta i postala je višom instancijom od parlamenta samoga. Na temelju ovoga pravovrkega dekretirala je vlada, da se brojanje pučanstva u austrijskoj poli naše monarhije obavij po jeziku saobraćaja, a ne po jeziku materinjem. Po ovome nastaju svi oni silni falzifikati, koji označuju sasna krivo razmjer narodnosti u monarkiji. Jer po jeziku saobraćaja može biti takvih Talijana, koji na to nigda ni pomislili nisu. U slovenskim krajevima, u mjestuima, koja su Niemci zaposjeli silom i prevarom, mora malica slovenskih radnika da govori njemački, inače nema zaslužbe. U Češkoj isto, u Poljskoj isto, a to i sa Rusinima. Evo dakle još jedno djelo, po kojemu se hoće provoditi nasilna germanizacija.

Incidentat sa austro-ugarskom torpiljarikom. „Tribuna“ javlja, da je jednoj austro-ugarskoj torpiljarici pošlo za rukom, da svojim markonografskim spravama dobije vesti, koje su se brzojavom bez čica sile izmedju Bara i Barria. Isti se list tuži na nesavršenost ove brzjavne službe i pripovjeda, da je odnosna austro-ugarska ratna ladja odnosne vesti, tek nakon što ih je cenzurirala, slala dalje označenom opredjelistu. „Tribuna“ se nada, da austro-ugarska vlada nema pojma o postupku ove ladje, jer inače ona ne bi ni čas oklievala, da odnosne krivce kazni. Vest „Tribune“ o incidentu sa

udaranjem, a mi ovdje sa strane gledamo seljaka, kako se vraća kući, kako ide na mršavu večericu nakon svoga dnevnog blagoslovljena rada, da onda u družitvu sa svojom obitelji, još jednom pomoli se Tvorcu: „kruh naš svagdanji, daj nam ga i danas. . . .“ Slika ova sa svojom jednostavnom opremom, sa svojom prostom laganom koričicom, djeluje, da zaboraviš za čas da si na trgu, zaboraviš na izlog, zaboraviš na okolicu.

Publika naša slabo ili nikako još ne poznava ovog umjetnika; kriva je tomu i njegova mladost, krivo je tomu što se on nerado iziče, što je onako skroman i miran, pa napokon što ne nosi široki umjetnički šešir i dugačke vlasi, jer se po tima „poznava“ umjetnika.

Kakav je Marinković kada zapade u fantastične kompozicije? Gledanje njegova „Ikarusa“; obćeniti violet, koji nas kod Vidovića prezašćenit, kod njega nam tako prijia, tako ide u oko, da se najprije zabavimo bojom, onako simpatičnom bojom, te nam sva slika izgleda u prvi mah ko prevučena, a onda mi na njoj otkrijemo i gledamo njene ljepote. Ikarus hoće da uzleti do sunca, a ono sa svojim zrakama odbija, oprživ mu nevjesta krila, te se on sa

Slikar Miho A. Marinković.

Vični u Dalmaciji na umjetničke mediokritete, ne moramo se čuditi, da naše gradjanstvo imade prilično slab pojam o umjetnicima, prem to izgleda kao ironija, u Dalmaciji, zemlji bogatoj sa umjetničkim spomenicima, bogatoj sa prirodom, bogatoj sa svim uvjetima, koji su potrebni za stvaranje jedne umjetničke snatralačke duše.

Marinkovića sam upoznao jedne večeri; nakon običnih formula, prešli smo u razpredanje, razgovarali se malo ob ovome i ob onome i dođosmo na slikarstvo; govorio je oduševljeno i ja sa se sav zanio, vidio sam jasno talenat, vidio njegovu snagu stvaranja i volje i on me je osvojio na jurši. Došla je spljetska izložba, vidio sam ga u par manjih stvari, i već sam znao, da je on čovjek velikih sposobnosti, koji će danas sutra da igra u našem umjetničkom svijetu važnu ulogu.

Izložio je par svojih novih stvari u izlogu Seveljevića u Splitu, gdje sam imao prilike da malo posmatram meni i od prije poznate mu novije radnje, a njegov napredak od izložbe jasan je i nedvojben, tako da se je sva

austro-ugarskom ladjom u barskoj luci, loše se je dojmila u bečkim političkim krugovima. Sa obje strane se izjavljuje, da o stvari nije ništa poznato. Ako se je zbilja nešto slodi na desilo, tumači se to, da se je tako dogodilo nenamjerne i da se stvar ima pripisati samomu sustavu markonografskog prometa, koji i drugim aparatima pa i nehotice dozvoljava primanja depeša, koje ne bijahu na njih upravljene.

Španija i Vatikan. Odgovor Vatikana na zadnju notu španjolske vlade, odaslan je u Madrid. Taj je odgovor sastavljen u istom smislu kao i prijašnji. I u njem se traži, da španjolska vlada najprije povuče zakon o društvima, koji da je naperen proti katoličkim redovima, a onda se mogu nastaviti pregovori. Ministar predsjednik Canalejas izjavio je međutim dopisniku jednog rimskog lista, da on doduše još ne zna za sadržaj tog odgovora, no da on ne će ni najmanje uplvisati na držanje španjolskog kabineta.

Zakon o eksproprijaciji poljskog zemljišta ne će na snagu. O političkom znanovanju posjeta cara Vilima u Poznanj piše „Berliner Lokalanzeiger“: „Baš kao što neće doći do promjene kurza u korist Poljaka, isto tako ne misli vlada da popusti radikalnoj štampi te da učini, da zakon o eksproprijaciji poljskoga zemljišta stupi na snagu. Ova činjenica, prema najboljim se informacijama može sigurno utvrditi. Car nije ni spomenuo ništa o tome zakonu ma da je poslovnici kolonizacione banke posjetio.“

O sprječavanju provoza srbskog oružja kroz Tursku. Turski poslanik u Beogradu izjavio je srbskom ministru vanjskih poslova, da je neistinita vjest berlinskog „Lokal-Anzeiger-a“ o sporazumu između Austro-Ugarske i Turske, po kojem bi Turska na zahtjev Austro-Ugarske sprječavala provoz oružja i municije za Srbiju. Poslanik je naročito iztaknuo, da Turska ni u kom slučaju neće sprječavati provoz srbskog ratnog materijala.

Englezka se zauzima za poštišene narode u Turskoj. U posljednjoj konferenciji sa ministrom vanjskih poslova izjavio je, kako iz Carigrada javljaju, engleski poslanik želju svoje vlade, da Porta u svojoj politici prema kršćanskim narodima bude pomirljivija i pravednija, jer u Turskoj su danas svi kršćanski narodi nezadovoljni. Istu tu želju izrazio je i državni tajnik E. Grey turskom poslaniku u Londonu. Ovo zauzimanje Englezke za kršćanske narode primilo se u carigradskim zvaničnim krugovima vrlo neugodno.

Odstup ruskog ministra pravosuđa. U ruskim vrlo upućenim političkim krugovima se tvrdi da će ministar pravosuđa Ščegolov do skora sa svojega mjesta odstupati. Njegovim je nasljednikom opredjeljen generalni guverner Finlandije Dietrich.

Razpust finskoga sabora. U ruskom ministarstvu obdržavana je konferencija, u kojoj je ministarstvo odlučilo, da se za slučaj, ako finski sabor odbije zahtjeve ruske vlade, izabere svoje zastupnike u rusku dumu — finski sabor razpusti, sadanjim demokratski izborni red dokine i uredi drugi izborni zakon, te će s ovim provesti izbore.

Bugarsko-crnogorski savez? „Berliner Zig. am Mittag“ javlja sa Cetinju: Kako naš dopisnik javlja, u diplomatskim krugovima se povjerava vjesti, da je prigodom boravka bugarskog kralja Ferdinanda na Cetinju utanačen između Bugarske i Crnogore ofensivni i defenzivni savez.

Proglašenje Crnogore kraljevnom. Pre-

ma ustanovljenom dnevnom redu obavljeno je proglašenje Crnogore kraljevnom. U nedjelju u 11 sati prije podne obavljena je svečanom načinom posveta nove kirurške klinike, utemeljene od talijanske kraljice Jelene. Posviesti su prisustvovali kralj Nikola, strani knezovi, diplomatski zbor, ministri, narodni zastupnici i predstavnici oblasti. Nakon toga bijaše svečano primanje diplomatskog zbora, kod koje zgode je kralj priobčio za zastupnicima stranih država, da je Crnogora proglašena kraljevnom. Zastupnicima velevali uručio je kralj Nikola vištoručna pisma, kojima priobčuje vladarima proglašenje Crnogore kraljevnom. Nakon toga je obavljeno svečano otvorenje vladine palače i polaganje temelj-kamena dječje bolnice. Zatim bijaše svečano čestitanje.

Fuzija.

nw. Zagreb, 29 kolovoza.

U subotu bila je zadnja sjednica i zadnje viećanje dvaju odbora, jedan „pravaške“ stranke a drugi pokretaške, koji su imali stvoriti konačni zaključak o njihovoj fuziji u jednu jedinstvenu stranku. Po ovom, što o tomu pišu novine bivše koalicije, podupni je sporazum na toj zaključnoj sjednici postignut. Sjednici su bili prisutni ovi obostrani izaslanici: Tuškan, Badaj, Lukinić, Lorković, Poljak, Heiml, Berčić i Wilder. Tu je izradjen program nove jedinstvene stranke, a ovaj će se sutra predložiti odobrenju središnjih odbora dotičnih dviju stranaka, koji je u tu svrhu sazvan.

O toku samog viećanja ne zna se još ništa. „Pokret“ donosi sibilinski članak, u kojem veli, da ga diskrecija veže na muk o izradjenom programu, dok se središnji odbori ne izjave. No to je samo puka formalnost, jer po pisanju tog istog lista, koji već unapred poriče, da će ta „nova“ stranka biti najjača, očito je, da su središnji odbori već unapred na taj program pristali. Ta je stranka dakle već gotova.

Nego hoću da vam zamijelim jedan značajni brzojav, koji „Narodna Obrana“ od petka iz Zagreba donosi. Glasi ovako: „Na predlog dra. Pinterovića prihvaćena je jednoglasno po fuzijonaskom odboru ova formula kao točka programa nove stranke: „Nova stranka stoji na stanovištu slobode savjesti, te će poštiivati svajčije vjersko uvjerenje i vjerske osjećaje kao i zakonima i običajima posvećene uredbe i obrede priznatih vjerskih organizacija.“

„Nar. Obr.“ komentira to ovako: „Usljed toga, naravski, otpada cijeli dosadanj kulturni program napredne stranke, jer u program nove stranke ne će ići ni rastava crkve od države, ni sekularizacija crkvenih dobara, ni ostali topogledni dosadnji zahtjevi, koji su smučivali katoličko svećenstvo i katoličke vjernike. Hvale nam držanje dra. Lorkovića i dra. Berčića, koji da su bili vrlo susretljivi, te i sami dopuštiti, da kulturni program napredne stranke ne odgovara ni shvaćanju, ni težnjama hrvatskoga naroda.“

Ova vjest „Nar. Obrane“, premda je za to bilo vremena, nije s nikole strane demantirana. Koment „Nar. Obrane“ pak daje naslućivati, da bi i „slavonska opozicija“ bila zadovoljna sa takovim rješanjem te da bi i ona bila sklona u tu fuziju da se... fuzionira. Po tomu i sam dr. Tomašić valjda se je nakanio, da uzme ljude i stvari, kakove jesu. Što se njegovog intervjua u „N.F. Pressi“ tiče odnosno tomu, da bi se i Srbi fuzionirali u tu novu stranku, reda je misliti, da se je dr. Tomašić i u tome predomislio. „Srbobran“ se je odlučno proti tomu izjavio, naglasivši svoju nezavisnost i individualnost, a današnji „Pokret“ nagovješta novu koaliciju sa srbskom samostalnom strankom. Po tomu dakle

opet jedna — koalicija. Ne će ovo biti koalicija raznih hrvatskih i srbskih stranaka, nego koalicija jedne hrvatske i jedne srbske stranke. Koja je u tom razliku? Ujupnik je jedini odgovor...

No kako bilo da bilo, Tomašić će svoju jedinstvenu stranku imati, i ako ne onakvim načinom, kojim je to on mislio. „Nepouzdanji elementi“ većinom se nalaze u srbskoj samostalnoj stranci, a ovi će biti prama banu u nekom posrednom saobraćaju preko jedinstvene hrvatske stranke. „Nepouzdanji elementi“ u hrvatskim strankama postati će „pouzdanji“ te će im postaviti uzdu i brnjicu... Ovako će nova politička konstelacija izgledati prama ex-koaliciji: „ono isto, što malo malo drugačije“.

Kakve koristi iz toga po hrvatsvo? I sa durbinom toži ju prozriti. Po svoj prilici bit će ono napereno proti strčevičanstvu u prvom redu, a to znači za pravašku ideju: nove borbe, nove patnje...

Iz hrvatskih zemalja.

Interview s banom dr. Tomašićem. Dopisnik „Neue Freie Presse“ priobčuje interview s banom dr. Tomašićem, u kojem se ovaj izjavljuje za jedinstvenu jednu hrvatsko-srbsku stranku na ovaj način: „Ja držim, da bi to bio vrlo poželjan cilj, da Srbi s Hrvatima postavje jednu jedinstveni program, jer — u slučaju, da dodje do jedne vladine stranke — ne bi bilo zgodno, da ta stranka imade dualističku formu. To (potojnje) bi se protivilo kao rieči tako i duhu nadogbenoga zakona, jer on jasno veli, da Hrvatska sačinjava jedan politički narod. Jedna hrvatsko-srbska dualistična vladina stranka mogla bi da izazove razna neugodna tumačenja, koja se ne mogu odobravati ni s državopravnoga hrvatskoga stanovišta, a ni s narodnoga srbskog stanovišta. U tome bi se možda nazrievala tendencije, — pa bilo to i nepravom — koje su naperene proti jedinstvenosti Hrvatske. Takav hrvatsko-srbski dualizam bio bi gledom na politiku bivše narodne stranke odlučan politički nazadak.“ Na ovo odgovara „Srbobran“, da oni ne će ni pod koji uvjet odrići se svoje neovisnosti i individualnosti. Svakako su nazori Tomašićevi više nego — karakteristični!

Novi obranbeni zakon za Bosnu. Javljaju iz Beča, da je novi obranbeni zakon za Bosnu i Hercegovinu već gotov. Zakonska osnova ukida dosanj ustanovu o oslobađanju od vojne obvezatnosti. Tako će sada biti i u Bosni uvedena ista obrambena obvezatnost, kao i u cijeloj monarhiji.

Nema kolere u Trstu. Sa službene se strane najodlučnije oprovrgavaju sve novinske vjesti o tobožnjim slučajevima kolere u Trstu. Istina je samo to, da je — kao obično u ovo letno doba — 30 osoba oboljelo od gastroenteritisa, a pošto je koleročna pošast zahvatila velikih dimenzija u Puljama, tršćanske su oblasti izdale vrlo stroge odredbe profilaktične naravi.

Namještanje u Bosni. „Muslimanska Sloga“ iznosi, da se je ovo dana jedan mladi musliman obratio na vladu s molbom, da mu bude udjeljiva kakova služba. Bi odbijen, ali mu je odgovoreno za utjehu, da je prije njega predbilježeno 350 umirovljenih oružničkih i vojničkih stražmaštara. Po tomu je jasno, kakovi će svi elementi poplaviti bosanske uredje, po gotovo kad se uvaži, da su svi ti umirovljeni većinom Švabe ili Magjari.

IV. cionistički kongres bio je u Sarajevu na 21. i 22. o. mj. Jevreji se odazvali sa svih strana.

Trgovacke akademije u Hrvatskoj. Hrv. v.še trg. škole u Zagrebu, Osijeku i Zemunu

pretvorene su u samostalne trg. akademije sa četiri godišta, jednim tečajem za abiturijente i sa posebnim prema potrebi osnovati se imajućim trg. strukovnim tečajevima.

Izlet puljskih radnika u Trst. Dne 4. dojdućeg rujna priredjuje puljska „Narodna radnička organizacija“ veliki izlet u Trst. Sa znatiželjom se očekuje, hoće li oblasti zabraniti i ovaj radnički slet, kao što zabranise onaj, koji su priredjivali tršćanski Slovenci 7. o. mj.

Spomenik malom Zoričiću. Na Rieci povelja se akcija da se malome Zoričiću, koji je pao žrtvom fanatizma jednog talijanskoga na Rieci, koji ga je iz samokresa ustrelio, podigne spomenik. Sabrano je već oko 500 kruna.

Iz grada i okolice.

Sastanak mjestnog kluba stranke prava. Pozivlju se ovim gv. članovi mjestnog kluba stranke na klubski sastanak, koji će se obdržavati u nedjelju u 11 sati u jutro. Preporučuje se svima, da ne izostanu.

† **Čvita Kronja,** supruga našeg dobrog pristaše i Hrvata, umrla je danas u 11 i po sati. Pokojnici rajsko uživanje, a suprugu i obitelji naša saučestka.

† **Vinko Inchoistri.** Danas u jedan sat poslie podne preminuo je mladi dvadesetgodišnji Vinko Inchoistri, sin uglednog trgovca i industrijalca g. Frana Inchoistri. Na gubitku najstarijeg ljubljenog sina uciviljenoj obitelji je srdačno žalujemo.

Novi kanonik. „Wiener Zeitung“ javlja, da je kralj imenovao gradskog župskog pomoćnika i korskog vikara Ivana Bjažića u Šibeniku pomoćnim kanonikom stolnog kaptola u našem mjestu. Vriednom novom kanoniku naše najskrsnije čestitke!

Skraino zlobno sredstvo Machiedovih prijatelja. „Nar. List“ donio je odavle u posljednjem broju „brzojavku“, da ja agitiram na sve strane zlorabe ime pokr. škol. nadzornika, te nadovezuje, da je tu vjest primio od „ugledne“ ličnosti. Ja velim, da je ta ličnost vrlo neugledna, da je spala na najniže grane, kad se služi tako nizkim sredstvom. Za „Nar. List“ je bila infamija, kad je „Hrv. Rieči“ prva donela istinu o poznatoj uvredi izbačenoj od Dr. Machieda, a ja ga pitam, kako se ima okrsiti ovaka radnja njegove „ugledne“ ličnosti? No, ja tu rabotu razumijem, ona dokazuje, da se prijatelji Machiedovi s njim istovjetuju u liepoj sposobnosti vriedjanja i klevetanja i da im je zbilja jako tješobno, pa im i zlobna sredstva trebaju i upotrebljaju ih, a da ih za to ne peče savjest ni najmanje. „Ugledna“ ličnost imala bi se javit punim imenom, da je upoznam i poslužim.

Učiteljsko društvo za grad i kotar Šibenik imalo je u nedjelju u jutro sjednicu. Između ostalog izabirani su delegati društva na glavnu skupštinu „Saveza“ i to članovi gg. Krešimir Novak i Božo Čelar.

Predastanak će se držati u Splitu prije obće i glavne skupštine „Saveza učitelja“, i to u stanu predsjednika g. F. Bračića dne 3. rujna u 4 sata popodne. Na ovaj predastanak mogu doći članovi središnjeg odbora, predsjednici učitelja, društava i oni delegati, koji se nadju tog dana u Splitu.

Skupština „Saveza“ počet će na 4. rujna u 9 sati prije podne, a držat će se u velikoj dvorani građanske ženske škole. Učitelji iz Šibenika krenut će u Split u subotu popodne parobrodom ili vlakom, a članovi središnjeg odbora, Sirovica i Škarpa, kreću već u subotu u jutro vlakom. Odaziv iz ovog kotara bit će vrlo liep.

Skupština „Saveza“ počet će na 4. rujna u 9 sati prije podne, a držat će se u velikoj dvorani građanske ženske škole. Učitelji iz Šibenika krenut će u Split u subotu popodne parobrodom ili vlakom, a članovi središnjeg odbora, Sirovica i Škarpa, kreću već u subotu u jutro vlakom. Odaziv iz ovog kotara bit će vrlo liep.

izrazom boli ruši. Onaj izraz, onaj prikriveni krik, niema bol, bol pregaranja, razočarani ponos, utrnuta nada, to se je sve silo u njegova usta, to se je sve silo u jedan izraz, a ipak svaku ovu bol poznaje posebno, za svaku češ nači izraza i svaku češ uz malo pozornosti i kritičnog gledanja sam otkriti. Ikarus je za mene njegovo najbolje djelo ove male izložbe. Ikarus je bio „clou“ ciele ove serije, Ikarus je tako liep, tako mio i tako dostojanstven...

Umjetnici se rado bave sa ovim sižemom; video sam ih više od raznih stranih umjetnika, video sam i Bukovčev Ikarus, nu Marinkovićev ih je svih nadvisio.

Marinković je Višanin, rođen je u Komiži dneva 18. travnja 1883... ovako bi počimali naši dobri životopisci, nu vas to jako malo zanima, i stoga ćemo to izpustiti. Jako će vas malo zanimati, da je on polazio nakon svršene pučke škole u Visu i Komiži, donju realku u Spljetu, da je onda pohađao k. k. Graphische Lehr- und Versuchsanstalt u Beču i napokon došao na Münchensku akademiju umjetnosti, gdje je jedan semestar radio kod profesora Karla Rauppa, a kašnije je prešao istao pet semestara pod profesorom Karlom Marrom, ali došav

u sukob radi svoje samostalnosti sa profesorom Marrom, ostavio je akademiju i sam samostalno dolje radio u Münchenu.

Godine 1905. imala je Münchenska publika i Münchenski kritičari, da pogledaju prvi puta u oči mladom Marinkoviću, prigodom njegove izložbe u „Kunstverein-u“, te ga je svaki, izuzam njegovih starijih i manje sposobnih kolega, hvalio, a profesorski zbor jako se je laskavo po Marinkovića izrazio, dok on osokoljen tim uspjesima, nije se dao i na druge izložbe, te je do sada izložio u Sofiji, Zagrebu, Ljubljani, Trstu; te su izložbe bile, kako znate jugoslavenske, što u ostalom nijesam baš trebao naglasivati, kada se znade, da sve u čemu najviše dopriinašaju Hrvati, ne smije se zvati drugičije nego jugoslavensko, jer mi Hrvati, a tako hoće naši susjedi, moramo biti jako skromni i ne dopustiti, da nam znade desnica što radi lijeva ili obratno.

Na svim tim izložbama i na toj maloj izložbi, izložio je on dosada ove radnje: Filozof Petrić, Moj otac, Moja mama, Moj prijatelj, razni njegovi Autoportaiti. Suviše, on je dao sliedede kompozicije velikoga formata: Umišljeni o lestinik,

Ave Marija, Veselicaum, Drama, Lucifer, (4 kompozicije), Meduza, Bolestnica, Ikar, Zdvojnost, Furija, Ruka, Griešnici (2 kompozicije) Melanholija, Smieh, Beethoven, U mom privoju, Ribe, Bol, Na dnu života itd. itd.

Naglasiti ću neke važnije novine, koje su pisale o Marinkoviću, i koje su više ili manje bile složne u tom, da je to jedan od najboljih hrvatskih umjetnika. Englezka umjetnička revija „The Studio“ (An illustrated Magazine of Fine & Applied Art) piše o njem laskavo te iziče portrait filozofa Petrića. Bečka umjetnička revija „Erdgeist“ također je istu sliku reproducirala i kaže: Von den Jüngern ist Marinković, der Schüler Karl Marr, zu nennen, der in anerkannter Weise darnach strebt, sein Empfinden so originell wie möglich zum Ausdruck zu bringen.“ itd.

„Münchener Neueste Nachrichten“, naravno u više navrata su pisale o Marinkoviću, a prigodom Ljubljanske izložbe posvetiše mu čitave stupce: „Laibacher Zeitung“, pa „Slovenec“ i „Slovenski narod“, „Agrar Zeitung“, „Hrvatska Kruna“, „Obzor“, „Večbit“, „Naše Jedinstvo“,

„Narodne Novine“ bavile su se također sa Marinkovićem, kao i hrvatske revije „Hrvatska Smotra“, „Svremeničar“, također su se pozabavile sa Marinkovićem, a i naše ilustrirane, pa među njima i „Dom i Svet“, našle su zgodno, da se svrate na ovog našeg umjetnika.

U Bugarskoj „Den“ itd. pozabavile su se obilato prigodom sofijske izložbe, a ne zaostadoše ni srbijske. Češka „Zlata Praha“ reproducirala je njegove neke radnje, kojih se sada dobro ne mogu da sjetim.

U svim tehnikama i u svim bojama Marinković je pravi majstor, a nenadrijlv je u sjajnim bojama, gdje riše onako indiferentno, onako lako i ujedno poput Stucka, odabire najteže tehnike, da nas sa svojom smjelošću zapanjuje, a mi možemo danas kazati, da je Marinković uz Bukovca naš najbolji portaitista, te moramo na nj učiniti opaznive sve naše građanske krugove i pozvati ih, da se za njega interesiraju.

Nadamo se, da će Marinković što prije u Splitu prirediti svoju kolektivnu izložbu, te tim dati prilike i široj dalmatinskoj javnosti, da se s njegovim liepim talentnim i krasnim umjetničama upozna.

Kozjački.

Nesreća pri radnji. Prekjučer u 11 sati u jutro Damaz Adžija iz Drniša, čestit i dobar starac, poduzetnik gradnje čitarnje u Jadrovcu kod Šibenika, nadgledajući istu sa zida, padne iznadna u izkopinu sa visine od 4 i po metra. Mora da mu se omakla zemlja pod nogama. Teško ozleđena prenesoše ga odmah kočijom u ovdješnju pokr. bolnicu, gdje leži u opasnosti života, jer mu krv udarila na uho. Ova nesreća u obće se teško dojmila u gradu, jer je g. Adžija obće poznat, kao mila i dobra osoba.

Sokolski slet u Splitu. Tvrdka Petar Šegvić i drug u Splitu izdala je šest razglednica sa zadnjeg sleta u Splitu, koji je vanredno uspio i privukao bio u Split na hiljade naroda. Dopolisne su liepo izradjene po veoma uspjelim narocitim fotografiskim snimkama, te im je prodajna cena 6 fl., dok trgovci kod većih naručaba dobivaju veliki rabat. Naručbe prima spomenuta tvrdka.

Izkaz „Ubožkog Doma“. Primamo i rado objelodanjujemo slijedeći izkaz prihoda i troškova „Ubožkog Doma“ za II. polugodište g. 1909., koji nam je dostavljen od uprave „Ubožskog Doma“. Po njemu se razabire, da je ova mlada ustanova siromašnoj ruci našega pučanstva i otac i majka; što je na diku ugl. uprave, a još više građana, koji uztrajnom kršćanskom ljubavlju podupiru revno nastojanje uprave u pomaganju potrebnika. Tako valja!

Prihod:
1. Pretičak I. polugod. 1909. kod „Polj. Blagajne“ K 6 — 88.50. 2. Prinos gradske obćine K 7800. 3. Prinos Javne Dobrotvornosti K 1440. 4. Prinos Konferencije sv. Vinka K 462. 5. Mjesečni doprinosi građana K 2223. 6. Milodari prigodom sproveda, vjenčanja itd. 603. 7. Plaća za inostrance, zaklonjene u „Ubožkom Domu“ K 13. 8. Obitelj p. Ante Inchostrij K 100. 9. Kamata na novcu uloženu na „Poljodjelskoj Blagajni“ na K 345.50 K 32.60. 10. Izvanredni dohodci K 102.67.

Ukupno K 351.60 K 12.864.77
Odbivši troška „ 12.840.45
Izpada viška „ 351.60 „ 24.32
Gotovine „ 24.32
Ukupno „ 375.92

Troškovi:
1. Potrošeno u „Ubožkom Domu“ K 6360.99.
2. Podijeljeno siromasima u subote K 1425.66.
3. Podijeljeno gradskim siromasima za stanarinu i hranu K 4372.48. 4. Obični potrošci K 108.12.
5. Izvanredni potrošci K 227.60. 6. Uloženo je u Poljod. blagajni K 345.60.

„Naše Jedinstvo“ nosi po običaju članak protiv našemu gradu. Ovaj put nasreće na parobrodarske sveze, koje Šibenik imre, te pozivlje zanimanje, da iste ukinu. Poslužiti ćemo ga u narednom broju.

Pomorske ratne vježbe. Jučer iza podne u 3 sata izišlo je iz naše luke ratno brodovlje (III. odio) pod zapovjedništvom morovodje grofa Montecuccolla. U 8 sati započeli su napadaji pred lukom. Puškaranje je trajalo celu noć. Sudjelovala je i tvrđava Sv. Nikole. Torpiljarke obalne plovidbe ušle su jutros u luku, a ostalo brodovlje razlišlo se je, da opet večeras ponove napadaje. Vježbe će dovršiti u subotu, a po tom će u koliko čujemo brodovlje ući u luku, da se mončad odmore iz ovih napornih vježba.

Pokrajinske viesti.

Žandar iz Maloga Iža — samoubojica kraj Šibenika. Pred nekoliko vremena nadjeno je u Konjevratima blizu Šibenika truplo nepoznatog čovjeka. Iz raznih okolnosti zaključeno je, da je dotičnik počinio samoubojstvo, ali se nije moglo ustanoviti tko je. Kako iz Maloga Iža javljaju „Hrv. Kruni“, ondje se iz opisa samoubojiničinog odjela drži, da bi dotičnik mogao biti njihov mještanin Krsto Gačina, umirovljeni oružnik.

Ubojstvo. Javljaju iz Imotskog, da je u Imotskom u petak bio građanin Antun Vrdoljak Jerkin ubijen iz puške od oružnika Tisme, u času kada se je Vrdoljak tužio na slabo postupanje Tisme samom oružničkom postajeovodji.

Ubio ga grom. Dne 23. o. m. pjesnila je nad Pagom strašna oluja uz tutnjavu gromova i sjevanje munja. Neki radnici u solinam ukloniše se u kućicu br. 14. Od časa udari baš u nju grom. Dva radnika biše pogodjena u noge, dok je mladi Slavomir Rakvin, nadglednik poduzeća Madile za obnovu solina, bio smrtno pogodjen. Pokojnik je bio sin odlične paške obitelji, ter se je njegova smrt bolno dojmila svih. Ucviljenoj obitelji i rodbini naša sauešća.

Premještenje vojnog zapovjedništva iz Zadra u Dubrovnik. Kako „Neue Freie Presse“ javlja, koncem rujna vojno zapovjedništvo 16. zbora i zapovjedništvo domobranstva preselili će se iz Zadra u Dubrovnik.

Državno redarstvo u Zadru. „Obzor“

doznaje iz Trsta, da će u Zadru državno redarstvo početi da slušuje već početkom nove godine. Četa redara sastojati će se od 80 momaka, koje će po svojoj prilici lirovati trščansko redarstveno ravnateljstvo.

Vjenčanje. Dne 5. rujna vjenčati će se u Spljetu gdjca. Antonie Machova sa g. Melkom Vučenovićem, pharm. magisterom. Mladom paru naše najljepše želje i čestitke.

Uapšenja u Splitu. Prigodom prolazka srbskog prijestolonasljednika Aleksandra kroz Spljet na jubilarne svečanosti na Cetinje došlo je do demonstracija. Prijestolonasljednik je izašao bio s parobroda te se malko prošetao. Na povratku ga neki prepoznaše te mu prirediše ovacije, uz razne poklike. Oružništvo je tom zgodom dvadesetak demonstranata uapsilo, a kasnije su razni bili pozvani na poglavarstvo te izpitani. Oni su većinom mladi ljudi.

Na adresu kot. suda u Trogiru. Primamo sa raznih strana tužbe, da kotarski sud u Trogiru šalje svoje razne spise i zaključke Zagorcima na talijanskom jeziku, narodu sasma nerazumljivo, uslijed česa se mora na razne strane obračati radi tumčenja. Ne znamo, zašto ovakovo postupanje. Neka se tomu providi.

Narodno Gospodarstvo.

Skupština dalmatinskih zadruga „Zadrugne Zveze“ u Ljubljani, obdržavati će se u Spljetu u prostorijama „Hrvatskoga Doma“ dne 13. rujna u 10 sati u jutro sa slijedećim dnevnim redom: 1. Izvješće dosadanjeg predoborova rada; 2. Izvješće revizora o revizijama; 3. Izbor članova u pododbor (svake se godine mjenja); 4. Nabava gospodarskih potrebitina; 5. Zadruga centralizacija po okružjima; 6. Zadruga škola u Ljubljani; 7. Eventualija. Skupštini će po svojoj prilici biti prisutan i predsjednik „Zadrugne Zveze“ dr. Krek, sa još jednim članom uprave. — S tim u savezu se javlja, da će „Zadruga Zveza“ obdržavati i ove godine u Spljetu običajni zadrugni tečaj i to u „Hrvatskom Domu“ u dane 12., 14., 15., 16. i 17. rujna 1910. Oni, koji bi htjeli tečaj sudjelovati, neka se javu do dana 5. rujna pododboru u Spljetu.

Izvoz dalmatinskih proizvoda u južnu Ameriku. — Ticaj jedne dalmatinske luke, što ga je pokusnim putem uvelo Austro-američko parobrodarsko društvo na svojoj južnoameričkoj pruzi, čini se, dati će vrlo liepe uspjehje.

Prvi put, dne 29. srpnja t. g., ukrcao je parobrod „Sofia Hohenberg“ u Splitu za Rio de Janerio i Montevideo oko 400 q splitskog cementa. Sada, kako „Tršč. L.“ saznanje, kod ravnateljstva austro-američkog parobrodarskog društva u Trstu, najavljeno je za parobrod „Francesca“, koji će odploviti iz Trsta dne 8. rujna t. g. za Buenos Ayres i Montevideo, novo ukranje od preko 5000 q splitskog cementa i drugih dalmatinskih proizvoda. Iz toga vidi se, da će se između naše Dalmacije i južne Amerike razviti u nedalekoj budućnosti koristonosni trgovinski odnosi. Preporučamo stoga našim proizvajdačima i trgovcima u Dalmaciji, e da uznostoje nadovezati u južnoj Americi (Brazilija, Argentina, Uruguay, Paraguay i Chile) što veće i što bolje trgovinske sveze za izvoz dalmatinskih proizvoda: ulja, vina, sardina, slane ribe, buhačevog praha i drugo.

Sjedinjenje parobrodarskih društava — Parobrodarska društva „Navigazione Generale“ (Gerolimici & Co.) te „Navigazione libera Triestina“ u Trstu vode pregovore za sjedinjenje.

Monopol kave u Austriji. — Prema raznim glasinama bavi se austrijsko trgovinsko ministarstvo s osnovom za uvedenje kavinog monopola. Još bi i to trebalo.

Željezni kartel. — Boj između austrijskog željeznog kartela i „outsidera“ (tvrđke, koje stoje izvan kartela) svršio se nagodbom. Sad se nalaze kartelizirane sve austro-ugarske ljevaonice željeza. Posljedica je toga cjenična povišica željeza u šibkama (Stabelsen) za K l na 100 kilograma. Tu povišicu težko će pregorjeti industrijalci i obrtnici, a te posljedice imati će slabi utjecaj i na celo narodno gospodarstvo. Kako se čuje, nastojati će željezni kartel, da dobije u svoje ruke i željeznice. Dogodi li se to, imati ćemo i mi kod nas ovdje „Ameriku“ u drugom, ali lošijem izdanju.

Razne viesti.

† Profesor Mantegazza. Iz Spezzia javljaju, da je u ponedjeljak poznati psiholog i liečnik profesor Pavao Mantegazza umro u svojoj vili Santo Terrento.

Kolera u Italiji. Prema izvješću ministarstva unutarnjih poslova pojavio se u Bari jedan novi smrtni slučaju kolere, u Trani 1 novi (3 smrtno) Barletti 6 novih (4 smrtna), Molfetti 2 nova, Canossa 1 novi, Foggia 2 sumnjiva, Triunita 5 novih, Margheriti di Savoia 1 novi (5 smrtnih).

Slavije hrv. drame na Cetinju. U petak

je hrvaska drama iz Zagreba predstavljala u cetinjskom kazalištu dramu Iva Vojnovića „Ekvinočij“. Dojam bijaše vanredan. Osobito se je pljeskalo hrvatskoj umjetnici markizici Ružički-Strozi, koja je od vanjske publike doživjela velike ovacije. Autor je primio od upravitelja cetinjskog kazališta laskavi brzojav. U nedjelju prikazivao se kraljev igrokaz „Balkanska carica“. Svečanaj predstavi prisustvovalahu kralj sa svojom obitelji, strani knezovi, diplomatski zbor i otmeno birano občinstvo.

Svjetski štrajk mornara. Iz Kopenhagena stigla je viest, da je međunarodni kongres mornara zaključio sveobći štrajk mornara svjetskogrovačke mornarice, ako se engleski i hamsburški brodovlasnici ne budu htjeli upustiti u pregovore sa svojim namještenicima radi spornih pitanja, koja medju njima postoje. Vode se engleskih mornara izjavili, da će na dani znak 50.000 mornara napustiti rad. Dan, kad ima otpočeti štrajk, drži se još za tajnosti. To stoji, da će u slučaju štrajka biti prekinut sav svjetski trgovački brodarski promet.

Stanje kolere. Ne može se ništa reći o tome, da li u Italiji kolera razmjerno napreduje ili nazaduje. Neugodno je zabilježiti to, da se pojedini slučajevi pojavljuju i u dosad nezaraženim mjestima. No ta bolest je i drugamo dopira. U Beču su se konstatirali novi slučajevi, u Požunu u Magjarskoj je već pojavila, u Bukarešti, glavnom gradu Rumunjske, ima sumnjivih slučajeva. Svi se ovi slučajevi s mjesta izoliraju.

Magjarski divljaci. Krajevi, gdje obitavaju Slovaci, kao da su izvan zakona. Oružnički bodovi priče tamo ne samo zakonom zajamčenu slobodu građana, nego i njihov život. Posljednjih dana dopriče u javnost dva brutalna čina oružnika: u Petrovcu u stolici bačkoj, oružnici pod vidom „iztraživanja“ dozvolije si gnusno i odurno mučiti izbornike, koji glasovahu protiv vladi, a u Senici, stolici Nitranjskoj, izazvao je štreber dr. Szalé odurni skandal nad grobom slovačkog patriote, advokata Stjepana Fajnoru. U Petrovcu je nepoznat zločinac popalio sieno sucu, a bilježniku i drugim Magjarijama porezao hmelj. Oružnici i obćinski panduri dovukoše u ureduku sobu svu silu uglednih mjesnih Slovaka, te ih izbiše na mrtvo ime. Miša Lačok je osakaćen pri tom za čitav svoj život, jer su po njem gazili i lupali ga, da je oklavo. Jednako su izlupali njegovog oca i nedoraslog sinčića Karla. Ovomu su utaknuli medju prste komade drva, te mu ruku tako stiskali, da je padao u nesvjest. Nakon toga ostadoše u sobi dva oružnika sa Pavlom Kukučkom. Ostali panduri zatvorije vrata i zastru prozore te se postave na stražu, da ne uzmogne nitko vidjeti to, što se je imalo dogoditi. Oružnik je unutra vodio „iztragu“ nad Kukučkom: gušio ga, udarao ga u želudac, drugi ga udario kundakom tako, da je pao, a onda stadoše po njem nogama gaziti. Jana Hlavaca oružnik je po lici za ušesa navlačio... A to su sve bogati i odlični mješčani tako, da se čovjek pravom pita, je li to rade oružnici na mig „odozgo“ ili su se već u istinu promienili u razbojničku bandu, pred kojom mirni građani ne će moći u po biela dana ići slobodno po ulici? A u Senici! Tamo se slavila 20. o. m. tih obiteljska nadgrobnna svečanost nad grobom Fajnorovim. Posvećivao se nadgrobnni križ. Za vrijeme crkvenih obreda navelio je medju učestnike činovnik Szale sa oružnicima, a ovi „törveni nevenben“ (u ime zakona) stadoše mlatiti kundacima po ljudima, koji su vršili svoju pobožnost. Szale pak je neprestano urlao (taj izraz z podpuno prisaje tomu divljaku, jer u glasu toga „inteligenta“ ne bijaše baš ništa ljudskoga), da ne dopušta nikakovo nedovoljno sakupljanje... Sličnom hienizmu čovjek očito ne će naći primjera u kulturnom svietu, pa je upravo teško vjerovati, da se takova štia moglo u ime zakona u XX. stoljeću dogoditi u Ugarskoj...

Roosevelt u pratnji 300 novinara. Kako već javismo, bivši predsjednik Sjedinjenih Država Roosevelt doo se je na agitaciona putovanja. Sa sadanjim predsjednikom Taftom izravno se je, jer je ovaj svečano izjavio, da on nije ni najmanje udioničtvovalo u intrigama, koje su neki protiv Rooseveltu skovali. Roosevelt će kroz kratko vrijeme držati 100 velikih govora, a 300 omanjih. Njegov je običaj, da te govore drži sa željeznice. Na njegovom agitacionom putu prati ga 300 novinara, koji sve njegove govore obirno i brzojavno u svojim novinama donose. Po tomu će od političkih agitacionih govora Rooseveltovi biti oni, koji će najrazprostranjeniji biti.

Naše brzojavke.
Odlazak velikog vezira Hakkija-paše iz Marjinih Lazni.
Marifine Lazni, 31. kolovoza. — Jučer je bio zadnji dan boravka turskog velikog vezira Hakkija-paše u Marjinim Laznima. Tom zgodom

tu deseci se zast. Sternberg priredio je velikom veziru lunch, na kojemu je bilo prisutno trideset uzvanika. Svi su bili članovi visoke diplomacije i aristokracije. Za vrijeme luncha palo je više zdravica političkog sadržaja.

Marifine Lazni, 31. kolovoza. — Jučer je turski veliki vezir Hakkija-paša odputovao ovdje za Solnograd.

Sastanak Aehrenthala i Di San Giuliano.

Solnograd, 31. kolovoza. — Jučer u podne sastao se je ovdje grof Aehrenthal, ministar vanjskih posala, sa talijanskim ministrom di San Giuliano. Grofa Aehrenthal priredio je grof Szapary, a di San Giuliano talijanski poklisar vojvoda od Avare. O vječanju dvaju ministara nije još ništa prodrlo u javnost.

Solnograd, 31. kolovoza. — Danas oba ministra, grof Aehrenthal i di San Giuliano, odputovaše sa svojim pratiticima u Ischl, gdje ostaju do petka. Možda će di San Giuliano biti primljen u audienciju od vladara. Svakako će se konferencije izmedju dvaju ministara nastaviti.

Kolera u Beču.

Beč, 31. kolovoza. — Uslijed strogih i obsežnih poprimljenih profilaktičnih mjera protiv kolere, dosadanji slučajevi bili su podpuno izolirani. Više se nije pojavio nijedan novi slučaj. Gradjanstvo je sasvim mirno.

Strava pred kolerom.

Budimpešta, 31. kolovoza. — Ovdje, uslijed konstatiranih slučajeva kolere, nastala je podpuna i sveobća strava. Mnogi bježe iz grada. U grad opet dolaze razni stranci, koji su na ladanje bili došli te uslijed toga je metež velik. Gradjanstvo je u velikoj uzbuđenosti, jer se boji Galicije i Rusije. Oblasni umiruju duhove i provode najstrože obrambene mjere, ali sve to ne djeluje umirujuće na gradjanstvo.

Nova papina enciklika.

Rim, 31. kolovoza. — Papa je izdao novu encikliku, koja je naperala protiv pismina francužskih silonista, koje osudjuje. U enciklici pozivlje se, da stupe pod vodstvo biskupa i da s njima zajedno i složno rade oko preporoda i podignuća naroda.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

Br. 158. Šibenik, 29. kolovoza 1910.

Oglas.

Zemaljsko gospodarsko vieće namjere bavaviti i po mogućnosti uz obalnu cenu podijeliti članovima „Kotarskih gospodarskih zadruga“ mekinja, siona i uljanih pogača.

Pozivaju se članovi Zadruga, koji imaju potrebe od ovih krmiva, da se prijave ovdje upravi najdalje do 4. rujna t. g.

Od „Kotarske gospodarske zadruge“.

Predsjednik
Dr. Krstelj.

Smrt

— muhama!

„Äroplan“

upriličena sprava sa medom

hvata sve muhe.

Komad stoji 10 litora.

Dobiva se u farmaciji: Carlo Ruggeri.

Prodaje se

kuća i obor povrh bolnice. Poblizje izvještaje daje uredništvo.

Za školsku godinu 1910-11.

u knjižarnici i papirnici

Antuna Čulića

Šibenik — Glavna ulica — Šibenik.

možu se dobiti sve školske knjige i tiskanice za pučke i građanske škole, te za realku, kao i sve druge školske potrebštine.

Pozor!

Preporučam se p. n. občinstvu u gradu i okolici.
Prodajem svakovrstnih koža na malo i veliko. Primaju se i pismene narudbe iz vanu uz pouzecu, a poznatim i bez pouzeca do izminka utančenog roka izplate.

U nadi, da cu u p. n. občinstva biti poćasćen obilnim, blagonaklonim narudbama, biljezim se velesťovanjem

27. 8. 910 - 27. 8. 911

August Žigon, Šibenik.

Oglas.

Prijamni ispiti za I. razred c. k. realke u Šibeniku, početkom školske godine 1910-1911, biće dana 9 i 10 septembra o. g., a upisivanje za I. razred, dne 7 i 8 septembra o. g. od 9-12 sati prije podne. Učenici, koji su ovu realku već polazili, treba da se prijave za upisivanje dne 9 septembra od 8-12 sati prije podne.

Šibenik, 15. julija 1910.

Upraviteljstvo c. k. državne realke.

5-6

Nova tvornica cementovih kupa (focľovi).

Novomoderni i to trajni i jeftini. Kvadratni metar po 75 para.

Nalazi se u Šibeniku.

Friedrich Krejsa. 4-5

Dva dobro saćuvana kogaća, nudjaju se na prodaju.

Jedan luksus-kogać gradaćke tvrdke Puch za utrke i brzu vožnju na ravnom, lagan, 13 kg. težine, hvata kod jednog zaokreta 6 m. 80 cm., potpuno opremljen, s jednom posebnom gumom i drugim prenosnim kogaćem, za 200 K.

Jedan Styria-kogać iste tvrdke, vrlo jake gradje, za ćovjeka, i od 120 kg. težine, za kamento llo udećen s debelom gumom, hvata kod jednog zaokreta 6 m 8 cm, s jednom posebnom gumom, bez svjetiljke za 150 K.

Trošak odpreme nosi kupac. Trećina kupovne svote šalje se unaprijed kao kapara, ostalo pouzecom.

Upitati kod Dr. Ilije Abjanicia u Oklaju.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Ćast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovacku porabu otvorio, te je potpuno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću kolićinu vrećica izraditi. Vrećice izradjuju se u svim velićinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošaci povjeriti svoje cijenjene narudbe, koje će u potpunom redu i naj-savjestinije izvršene biti.

Sa velesťovanjem

ANTE ZORIĆ ŠIBENIK.

81

Imaćem veliku zalihu gotovih cipela i radioniu svakovrstne obuće i opanaka, izradjuje se brzo i taćno po najlinijem i najmodernijem sistemu. Podpisani se osobito preporučuje gg. ćinovnicima, c. k. ozrućnicima i c. k. financijalnim straćarima. Prodaje se takodjer i na mjesecne obroke.

Velika zlatarija - Gjuro Planćić

Starigrad

Podrućnica: Vis-Velaluka.

Prodaje svakovrstnih zlatnih i srećnih predmeta.

Najfinije švicarske dobnike.

Ciene umjerene bez utakmice.

Priznanice na pretek. 30.VII.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemićno ćišćenje odjela na suho.

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemićko ćišćenje kao: obićna, uredna, za setnju, kaćaliste i plesove. Osim toga zastore, prostraće, rukavice od kože itd., razumije se sve u ćjelini ćisti se sa

poveljinu strojem „Universal“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:

JULIO RAGANZINI

1. IX. Glavna ulica.

Velika Tvornica tjestenine Velika

i mlinice za raznu hranu.

Pomoćju najmodernijeg motora

proizvadjaja

Od najboljeg marseljskog griza

Svake vrsti ovog festiva.

Svake vrsti ovog festiva.

kao i od

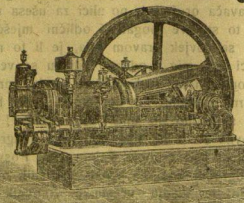
Dobrog i od najfinijega pšenićnog brašna dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:

IVAN ŠUPUK i brat

Šibenik.

15. VI. 10.

Izliku o glavno predstavnistvo, kamo valja upravitvi sve upite:

Kuća Gutenberg,

EMANUEL KRAUS.

Tehnićki bureau Trst, via Cecilia, 18.

Zahtjevajte cenik besplatno i bez poštarine.

Dopisivanje hrvatski.

Najbolji namještajji snage

kao što:

motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtniće, poljodjel-ske i elektrićne namještajje snage.

Namještajje na mrsari plin (Sangantago) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Podrućnice: Via Giulia br. 33, Via Giulia br. 16, Via Acquasotto br. 65.

Podrućnice: Via Barriera vecchia br. 33, Via Colonia br. 17, S. Giovanni di Guardiella br. 871.

Telefon br. 1930.

Telefon br. 1930.

Centrala: Via Giulia br. 20.

Tekućni račun sa podrućnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apaniranih i za ured.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, oćakline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike kolićke naroćitih tvari u oćaklini, porculani.

Ciene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalje se cienićki baćava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26. II. 10.

Pozor!

Kod podrućnice za Trst, Jstru i Dalmaciju ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cieniće i uvjete svakovrstnog dobrog i svjezeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, zeća, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da, olahkot, rgovcima knjigovodstvo.

Podupirati Gospodarsku svezu, patrioticna je dućnost svakog našeg trgovca. Cieniće i uzorke šalje se baćava na zahtjev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škerl, Trst.

19. II. 10.

Hrvatska

vjeresijska

banka

Podrućnica

Šibenik.

Dionićka glavnića

K 2,000.000

Prićuvna zaklada i prićiće K 180.000.

CENTRALKA DUBROVNIK

Podrućnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel

prima uloćke na knjićice u konto korentu u ćek prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vriednine. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjaćnica

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, zaloćnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osjećgaranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srećaka i vriednostnih papira besplatno. Unovćenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica

daje zajmove na rućne zaloge, zlatne i srećberne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

147-54